

Eiken in het bos hebben wortel- en schimmelcontact

■ Solitaire eiken ondervinden geen steun van soortgenoten

HOOGVEEN Achter De Aak in Hoogeveen staat een solitaire eik. Vóór 1980 stond hij aan de rand van een weiland. Prominent. Je kon hem van verre zien. Meerdere solitaire eiken en laaneiken zijn sinds 1980 opgeslokt in de Schutlanden en Kattouw, wijken van De Weide.

De solitaire eik heeft een korte onderstam en een gigantische kroon. Extreem dikke takken komen uit de onderstam. Het geheel is typisch voor een solitaire eik. Hij hoefde niet naar het licht toe te groeien, zoals eiken in een bos, want rondom was altijd licht. Een solitaire eik wordt niet oud, hooguit 500 jaar, terwijl eiken in een bos 1000 jaar kunnen worden. Een alleenstaande eik moet zich in alle denkbare omstandigheden zelf redden. Hij heeft geen steun van 'vrienden' in tijden van plagen en ziekten. Er is geen wortelcontact met soortgenoten en schimmels helpen hem slechts beperkt.

Geurstoffen

In een bos is dat anders. Honderden eiken staan naast elkaar en zijn vanaf hun jeugd gewend naar het licht te groeien. De stammen zijn lang. Zijtakken zitten hoog aan de stam. In geval van

vraat in het voorjaar door rupsen van wintervlinder en eikenprocessierups geven de bladeren geurstoffen af die door soortgenoten worden opgevangen. De eiken waarschuwen elkaar en gaan extra looistof aanmaken die de bladeren bitter maakt. In de bodem gebeurt veel. Via wortelcontact waarschuwen eiken elkaar eveneens voor vraat. Wortelcontact werkt echter traag. Veel paddenstoelen zijn gebonden aan de eik. In de bodem bevinden zich de zwamdraden van kastanjeboleet, vliegenzwam, melkzwammen, krulzoom, parelamaniet en gele knolamaniet. De zwamdraden zijn het jaar rond aanwezig in de bodem. De paddenstoelen zijn hun vruchtlichamen die sporen produceren. De sporen kunnen in gunstige omstandigheden uitgroeien tot nieuw zwamdraden. Een gezonde bosbodem is doorweven met zwamdraden. Ze

Laaneiken langs het Flokstrapad. Hero Moorlag

helpen de haarwortels van de bomen water en mineralen op te nemen. In de groene bladeren maken bomen zoveel suiker en zetmeel aan, dat een deel aan de zwamdraden wordt gegeven voor hun groei. Maar er is meer. Beschouw je wortelcontact als WiFi, dan moet je zwamdraden zien als internet via glasvezel. Zwamdraden kunnen bomen veel sneller waarschuwen in geval van plagen en ziekten. Het is juist dat natuurlijke mechaniek dat ernstig wordt verstoord door droogte, gif en stikstofdepositie. De buffer is ontwricht. Het bos verzuurd, verdroogd en zucht onder gif. De letterzetter kon toeslaan onder sparren, eikenprocessierups en rupsen van grote en kleine wintervlinder onder eiken.

Opkronen van laaneiken

Wat is de (bos)bodem belangrijk voor alle leven. Bacteriën, schimmels en allerlei gekrioel van beestjes zorgen dat bomen, struiken, wilde planten, maar niet in de laatste plaats ons voedsel duurzaam gezond groeit. Je ogen worden geopend voor dat natuurlijke mechaniek door boswachter

Eiken in het Spaarbankbos. Hero Moorlag

Peter Wohlleben in zijn boek *Het verborgen leven van bomen* (2015), wat ze voelen en hoe ze communiceren. En de laaneiken dan langs het Flokstrapad in het Steenbergerpark en langs de Pesserdijk? Laaneiken hebben hun lange rechte stam gekregen door het jaarlijkse opkronen. Let maar eens op de snoeiwonden. Groendienst hebben geleerd dat deze eiken een mooie kroon krijgen door opkronen. Er is geen humus-

laag met paddenstoelen, zoals in een eikenbos. Wortelcontact hebben laaneiken wel. Op die manier kunnen ze elkaar waarschuwen. De solitaire eik achter De Aak heeft geen wortelcontact met soortgenoten. Door gunstige omstandigheden is hij uitgegroeid tot een majestueuze boom met enorme kroon. Een typische solitaire eik. Prachtboom! ■

Hero Moorlag

Solitaire eik achter De Aak. Hero Moorlag

Drenthe is nog zo mooi, maar waarom dan al dat afval

Zeker in het afgelopen jaar hebben veel mensen kennis gemaakt met Drenthe. Want Drenthe is nog zo mooi. Als wij eens beter kijken, dan komen we erachter dat ook in Drenthe heel veel moois verloren is gegaan.

Tijdens mijn opleiding tot Natuurgids kwam ik op plekje in Drenthe waar ik nog nooit was geweest. 'Dit is prachtig', zei ik dan, 'hier wil ik nog een keertje naartoe.' Maar ik ben tien jaar en heel veel plekje verder en zie meer verrommeling, meer kap, meer afval, meer verdrukking in het landschap. Soortenarm, lichtvervuiling, horizonvervuiling en ach... dat kan er ook nog wel bij, Drenthe wordt volgebouwd met zonnepanelen. Niet omdat wij er veel aan hebben in Drenthe, nee, er zit een totaal ander verhaal achter. Tot iemand mij op andere gedach-

ten kan brengen blijf ik daarin geloven. Het is geld, pegels, het aardse slijk, duimkruid. Geef het maar een naam. Subsidies die zover strekken dat onze regering betaalt en ze het in Zweden opstrijken. Sla er maar eens wat onderzoekwerk op na, je weet niet wat je leest. En echt, al zou er maar een fractie van waar zijn, waar rook is, is vuur! Mijn punt vandaag in het schrijven voor Groen&Doen, 'Drenthe is nog zo mooi!'

Gedrag je als gast

De herders gaan niet meer in de weekenden op pad vanwege ongewenst gedrag van anderen, loslopende honden halen uit naar dieren in het wild, afvalbergen, het lijkt haast normaal om je afval in de natuur te dumpen. Met als extraatje ook nog een mondkapje naast het billendoekje.

Windmolens op de grens van Drenthe en Groningen. Grietje Loof

Drenthe is nog zo mooi. Daar wil ik over schrijven. En het is zo, het is hier prachtig. Maar mag al dat

wat ik eerder noemde dan nu genoeg zijn. Klaar, gewoon klaar. Doe de zonnepanelen op de da-

ken, maak dat mogelijk met dat duimkruid, laat weer bloemetjes groeien tussen het gras en zie hoe het gaat met de biodiversiteit. Laat de wind daar waaien waar het hard waait om de wieden te bewegen. Laat het afval verdwijnen in de afvalbakken thuis en gedraag je als een gast in 'onze' natuur. Drenthe is nog zo mooi, hoe vaak moet ik het nog zeggen? Dan zeg ik het nog een keer. We kunnen ook zuinig zijn op wat we nog hebben en er samen voor zorgen dat het alleen maar beter wordt, voor nu, voor de toekomst, voor ons nageslacht. Binnenkort mogen we stemmen, laten we vooral met het groene hart onze toekomst tegemoet treden. ■

Grietje Loof,
IVN-afdeling Hoogeveen